

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริม
สมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Development of Integrated Learning Unit Using Spatial Identity
to Enhance Thai Language Communication and Active Citizen
Competencies for Grade 3 Students

สุทธิกานต์ กิ่งกำ^{1*}, นัตต อัสภาภรณ์² และศักดิ์ดา สวาทยานันท์²

Sutthikan Kingkam¹, Natad Assapaporn² and Sakda Swathanan²

¹สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹Graduate in Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

²Assistant Professor of Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

*Corresponding author, E-mail: Sutthikan.44@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/MEP1 โรงเรียนอนุบาลลำปางเขลางค์นครต้นอนุสรณ์ ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข 2) แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ 3) แบบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และ 4) แบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.80$) 2) ผลการเปรียบเทียบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พัฒนาการในระดับปานกลาง และ 3) ผลการเปรียบเทียบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พัฒนาการในระดับสูง

คำสำคัญ : อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ สมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

Abstract

This study aimed to 1) create and evaluate a spatial identity integrated learning unit to promote Thai language communication competency and active citizenship competency for grade 3 primary school students, 2) compare Thai language communication competency of students before and after the learning management using the spatial identity integrated learning unit for grade 3 primary school students, and 3) compare active citizenship competency of students before and after the learning management using the spatial identity integrated learning unit for grade 3 primary school students. The sample group used in this study was 32 primary school students in grade 3/MEP1 of Lampang Khelang Rat Anusorn Kindergarten School studying in the 2023 academic year by cluster random sampling. The instruments used in the study included 1) a spatial identity integrated learning unit on the topic of Khelang City, City of Happiness, 2) an evaluation form for the spatial identity integrated learning unit, 3) a Thai language communication competency evaluation form, and 4) a active citizenship competency evaluation form.

The results of the study founded that 1) the results of the evaluation of the quality of the integrated spatial identity learning unit to promote Thai language communication competence and strong citizenship competence For Grade 3, the overall average was at the most appropriate level ($\mu = 4.80$). 2) The results of the comparison of the assessment of Thai language communication competence before and after the learning management using spatial identity integration learning units for Grade 3 showed a moderate level of development. 3) The results of the comparison of the assessment of strong citizenship competence before and after the learning management using spatial identity integration learning units for Grade 3 showed a high level of development.

Keywords: Spatial Identity, Integrated Learning Unit Using Spatial Identity, Thai Language Communication Competency, Active Citizen Competency

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้การพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงการศึกษาของโลกมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้สังคมในปัจจุบันนี้ก้าวเข้าสู่สังคมแห่งยุคดิจิทัล ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องมีเตรียมความพร้อมให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือที่เรียกว่าสมรรถนะ (Competency) ที่จะช่วยให้มนุษย์เรานั้นมีคุณสมบัติ และความสามารถเพียงพอให้ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถที่พร้อมจะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยมีพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ นั่นคือ การศึกษา เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งเน้นสร้างความสามารถในการแข่งขันยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580, 2561) สอดคล้องกับ กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะ ที่เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ โดยผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ตามในเรื่องความพร้อม ศักยภาพ และความสนใจ ความถนัด ให้สามารถก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนเอง

ได้อย่างเต็มสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต ซึ่งจะกำหนดชุดของผลลัพธ์การเรียนรู้ตามสมรรถนะหลักที่สำคัญจำเป็น (Minimum Requirements) เพื่อการพัฒนานักเรียนจนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษามีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกระแสของปัจจุบันที่มีความต้องการทรัพยากรด้านบุคคลที่มีสมรรถนะที่พร้อมต่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถอย่างครอบคลุม ผ่านการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา สารการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในอนาคต สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา พ.ศ. 2564 (ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ได้กำหนดให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นหนึ่งในกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้ประชาชนและนักเรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และมีจิตสาธารณะ เพื่อเป็นกำลังของประเทศในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาควรเริ่มต้นจากในห้องเรียน สุโรงเรียน และออกสู่ชุมชน โดยการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจะได้รับการพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะต่าง ๆ การเรียนรู้และการคิด การดำเนินชีวิต และด้านเจตคติ ดังนั้นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้จึงมีส่วนสำคัญในการช่วยให้นักเรียนได้ถูกพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญ โดยสมรรถนะสำคัญที่ควรมุ่งเน้น คือ สมรรถนะการสื่อสาร เนื่องจากเป็นสมรรถนะสำคัญที่นักเรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐาน เนื่องจากความสามารถในการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการต่อยอดไปยังความสามารถด้านอื่น ๆ เพื่อให้ นักเรียนสามารถรับและส่งสารได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ Cambridge University Press (2019) ระบุว่า การสื่อสารเป็นทักษะอาชีพและชีวิตที่จำเป็นซึ่งทำให้เราสามารถแบ่งปันข้อมูลและแนวคิด รวมถึงแสดงความรู้สึกและข้อโต้แย้ง ผ่านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ดังนั้นสมรรถนะการสื่อสาร (Communication Competency) จึงจำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันในการสื่อสารทั้งวันภาษา และอวัจนภาษา ผ่านในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ตลอดจนสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติหน้าที่ดีในฐานะสมาชิกของครอบครัว ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน รู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อตกลง

จากการสังเกตปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของผู้ศึกษา ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลลำปางเขลางค์รัตน์อนุสรณ์ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า นักเรียนมีความสามารถอ่านออกเสียงได้ แต่ไม่สามารถตีความหรือทำความเข้าใจข้อความได้อย่างถูกต้องหรือเกิดความคลาดเคลื่อนระหว่างการรับสาร ทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เช่นเดียวกับด้านการฟัง นักเรียนสามารถฟังได้ แต่ไม่สามารถสรุปใจความสำคัญที่รับฟังได้อย่างถูกต้อง รวมถึงนักเรียนเกิดปัญหาไม่สามารถเรียบเรียงคำ ประโยคได้ เลือกใช้คำในการเขียนได้ไม่ถูกต้อง เขียนคำยากไม่ถูกต้อง และมีคลังคำศัพท์น้อย ทำให้ปัญหาถัดมาที่เกิดขึ้น คือ การเขียนเรื่องราว ไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน คลุมเครือ ไม่เป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน ตลอดจนการเป็นผู้ส่งสารผ่านการพูดได้ไม่ชัดเจน ไม่ตรงประเด็น ไม่ถูกต้องตามหลักการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมา ยาวนาน และยังไม่ได้รับการแก้ไข ควรมีการแก้ปัญหา เริ่มจากให้นักเรียนมีความสามารถในการฟัง การอ่านเรื่องได้อย่างเข้าใจ ความสามารถในการเลือกใช้คำ ความสามารถในการเขียนเรียบเรียง และความสามารถในการพูดสื่อสารในการนำเสนอได้อย่างตรงประเด็น เพื่อให้นักเรียนสามารถฟังได้อย่างถูกต้อง เลือกใช้คำที่หลากหลาย มีความหมายชัดเจน มีจินตนาการในภาษาที่ดี เพื่อเขียนเรื่องจากภาพได้อย่างสอดคล้อง มีจินตนาการ และพูดสื่อสารได้อย่างตรงประเด็น

แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไปจากรูปแบบเดิม ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น แต่ขาดช่วงเวลาให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเรื่องราวเพื่อถ่ายทอด

ความรู้สึกนึกคิดมากที่ควร ทำให้ความสามารถในการเขียนของนักเรียนยังไม่ถูกพัฒนาเท่าที่ควร เพื่อให้ให้นักเรียนได้ถูกพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย จึงมีปัจจัยสำคัญหนึ่งที่สามารถช่วยกระตุ้น และพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้ คือวิธีการสอนหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ เพราะหัวใจสำคัญของการสอน คือ สอนให้นักเรียนเรียนรู้เป็น ไม่ใช่สอนให้รู้แต่เพียงเนื้อหาต้องสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ สิ่งที่มีอยู่ถ่ายทอดออกมาได้ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในอนาคต

การแก้ปัญหาดังกล่าว ต้องอาศัยการจัดการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา รวมทั้งสมรรถนะในการสื่อสารภาษาไทย โดยการพัฒนาสมรรถนะในการสื่อสารภาษาไทยควรพัฒนาอย่างครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยครูต้องปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถอย่างมีลำดับขั้นตอน ถ่ายทอดผ่านวิธีการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างออกจากเดิม เน้นการลงมือปฏิบัติ ให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูชี้แนะแนวทาง และเน้นการให้นักเรียนเป็นผู้กระทำทางด้านปฏิบัติ และความคิด เน้นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน เกิดการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เช่น วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม (The 5 E's of Inquiry-Based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบเกม (Game Based learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based learning) เป็นต้น

นอกจากนี้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบแล้ว การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย โดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวหรือใกล้เคียงกับสิ่งที่นักเรียนได้ประสบพบเจอก่อนจะเริ่มขยับไปยังสิ่งที่ไกลตัวของนักเรียน และคำนึงถึงสิ่งที่ใกล้ตัวของนักเรียน เพื่อเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน คุณเคย เข้าใจตนเอง และเข้าใจเรื่องราวของบริบทของพื้นที่หรือเรียกได้ว่าอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ (Spatial Identity) เป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ และเป็นการนำสิ่งที่มีในพื้นที่มาสร้างคุณค่า ตามที่ Hall and Du Gay (1996) Jenkins (2000) และ Kalandides (2011) อ้างถึงใน สิริ สมนาม, (2563) ระบุว่า อัตลักษณ์ครอบคลุมทั้งด้านบริบทภูมิศาสตร์ อีกทั้ง อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ และด้านสิ่งแสดงเอกลักษณ์ การวิเคราะห์ อัตลักษณ์ช่วยให้เห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมชุมชน อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่นำมาประกอบในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำเสนอผ่านคำขวัญของจังหวัด โดยอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้จังหวัดลำปางมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียง ดังคำขวัญของจังหวัดลำปาง “ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก” ล้วนแล้วเป็นจุดเด่นของจังหวัดลำปาง ผ่านการมองในเรื่องปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ที่สามารถนำเสนอข้อมูล ผ่านทางคำขวัญประจำจังหวัด เพื่อใช้เป็นจุดขายของจังหวัดลำปาง ดึงดูดผู้คนเข้ามาท่องเที่ยว สร้างความรู้ ความเข้าใจ และเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างจากที่ตนเองเคยได้เผชิญ (จิตรภณ สุนทร, 2561) โดยอัตลักษณ์เหล่านี้ยังทำให้เกิดการสร้างพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่นำไปสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่ชุมชนจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ผ่านการเรียนรู้ ให้นักเรียนสามารถมีความตระหนัก รู้หน้าที่การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย และพลโลก รู้รับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ ระเบียบ กฎ กติกาตลอดจนแนวปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ และมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการจัดการจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ โดยนำเสนออัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางผ่านคำขวัญประจำจังหวัด “ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก” ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญ ทรัพยากรและสินค้า กฎเกณฑ์ และวิถีชีวิต มาออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นให้นักเรียนได้แสดงออก ลงมือปฏิบัติกิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย สามารถเป็นผู้ส่งสาร และรับสารที่ดีตามที่ต้องการ และส่งเสริมสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อให้นักเรียนสามารถรู้รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. **อัตลักษณ์เชิงพื้นที่** หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์หรือการนำสิ่งที่มีความโดดเด่นมาสร้างคุณค่าเพิ่มหรือเป็นสัญลักษณ์เฉพาะที่ทำให้เห็นถึงความแตกต่างจากคนอื่นและสิ่งอื่น ซึ่งถูกหล่อหลอมจากประสบการณ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทางสังคม การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ สามารถบ่งชี้ลักษณะเฉพาะออกมาได้ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางผ่านคำขวัญประจำจังหวัด “ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งานพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก” ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่สำคัญ ทรัพยากรและสินค้า กฎเกณฑ์ และวิถีชีวิต โดย อัตลักษณ์เหล่านี้ยังทำให้เกิดการสร้างพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่นำไปสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่ชุมชนจังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้

2. **หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่** หมายถึง การจัดกลุ่มเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางผ่านคำขวัญประจำจังหวัด ผ่านการศึกษาแนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ และการหาประสิทธิภาพหน่วยการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยบูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปางผ่านคำขวัญประจำจังหวัด จนได้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอย่างหลากหลาย

3. **สมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย** หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ รับฟัง ตีความ และส่งสารด้วยภาษาไทย โดยสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารทำการส่งสารได้อย่างถูกต้อง และเป็นผู้ส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่า โดยผู้วิจัยศึกษาจาก CBE Thailand (2566) ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) การรับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ 2) การรับและส่งสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง และ 3) การเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น สามารถวัดได้โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

4. **สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง** หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย รู้รับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ ระเบียบ กฎ กติกาตลอดจนแนวปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน และท้องถิ่น เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ และมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยศึกษาจาก CBE Thailand (2566) ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ 1) พลเมืองรู้เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น 2) พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ 3) พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง สามารถวัดได้โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เชิงวิชาการ

1.1 สถานศึกษาได้หน่วยการเรียนรู้ และทราบผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

1.2 ผู้สอนได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2. เชิงปฏิบัติการ

2.1 นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตลอดจนสามารถประยุกต์เข้ากับชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 ครูได้แนวทางสำหรับพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายปรับประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.3 สถานศึกษาได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลลำปาง เขต 1 อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 424 คน

ตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/MEP1 โรงเรียนอนุบาลลำปาง เขต 1 อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

สมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผ่านหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ผ่านคำขวัญจังหวัดลำปาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวจัดกระทำ คือ การสร้างและผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่

ตัวแปรตาม คือ ระดับสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. หน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ผู้ศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน ของคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมเท่ากับ 4.80 โดยอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และแผนการจัดการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ส่วนนำ ($\mu = 4.85$) 2) ด้าน

วิธีการจัดการเรียนรู้ วิธีสอน และเทคนิคการสอน ($\mu = 4.66$) 3) ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ($\mu = 4.55$) และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ($\mu = 4.89$) พบว่าแต่ละด้านในแผนการจัดการเรียนรู้เฉลี่ยอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

3. แบบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ประเมินในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (ก่อนจัดการเรียนรู้) และในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 (หลังการจัดการเรียนรู้) ด้วยหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ประเมิน ผู้ศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามประเมินกับสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย (IOC) ซึ่งพบว่า รายข้ออยู่ในช่วง 0.67-1.00 ถือว่าสามารถนำมาใช้ได้ นำแบบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. แบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ประเมินในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (ก่อนจัดการเรียนรู้) และในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 (หลังการจัดการเรียนรู้) ด้วยหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ประเมิน ผู้ศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามประเมินกับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (IOC) ซึ่งพบว่า รายข้ออยู่ในช่วง 0.67-1.00 ถือว่าสามารถนำมาใช้ได้ นำแบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากสาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตทำการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลลำปางเขลางค์นครต้นอนุสรณ์ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 32 คน

2. เตรียมการสอน เตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการสอนตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม โดยชี้แจงทำความเข้าใจ สร้างความคุ้นเคย และกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข จำนวน 20 ชั่วโมง ในรายวิชาภาษาไทย

3. ผู้ศึกษาประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนเรียน

4. ดำเนินการสอน โดยผู้ศึกษาดำเนินการสอนด้วยตนเองตามหน่วยการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างไว้เพื่อป้องกันมิให้เกิดตัวแปรแทรกซ้อนอันเนื่องมาจากตัวครู

5. หลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 และแผนการเรียนรู้จำนวน 10 แผนการเรียนรู้ คาบละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2. การประเมินระดับสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะภาษาไทย โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ประเมิน ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลสมรรถนะ (CBE Thailand สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ดังนี้

3.51 - 4.00 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ เหนือความคาดหวัง

2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ สามารถ

1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ กำลังพัฒนา

1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ เริ่มต้น

รวมทั้งหาค่าร้อยละพัฒนาการหรือคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ แล้วเทียบกับเกณฑ์การแปลผลร้อยละพัฒนาการของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ดังนี้

$$DS = \frac{(y - x)}{F - x} \times 100$$

โดย

DS แทน คะแนนร้อยละพัฒนาการของนักเรียน

F แทน คะแนนเต็มของการวัดครั้งแรกและครั้งหลัง

x แทน คะแนนการวัดครั้งแรก

y แทน คะแนนการวัดครั้งหลัง

โดยมีเกณฑ์การแปลผลระดับพัฒนาการ ดังนี้

76 - 100 คะแนน	หมายถึง	พัฒนาการระดับสูงมาก
51 - 75 คะแนน	หมายถึง	พัฒนาการระดับสูง
26 - 50 คะแนน	หมายถึง	พัฒนาการระดับปานกลาง
1 - 15 คะแนน	หมายถึง	พัฒนาการระดับต้น
0 คะแนน	หมายถึง	ไม่มีพัฒนาการ
คะแนนติดลบ	หมายถึง	พัฒนาการลดลง

3. การประเมินระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยใช้แบบประเมินพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ประเมิน ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลสมรรถนะ (CBE Thailand สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ดังนี้

12.01 - 15.00 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ เหนือความคาดหวัง

9.01 - 12.00 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ สามารถ

6.01 - 9.00 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ กำลังพัฒนา

0.00 - 6.00 หมายถึง มีระดับสมรรถนะ เริ่มต้น

ผลการศึกษา

1. ผลการสร้างและประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้น

1.1 ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3						
หน่วยการเรียนรู้	แผนการเรียนรู้	การบูรณาการ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ประเภทของ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการ จัดการ เรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ 1 ถ่านหินลือชา	1. ลำปางบ้านเรา - ท 3.1 ป.3/2 - ท 3.1 ป.3/3 - ท 3.1 ป.3/6	- เมืองลำปางในอดีต และ ปัจจุบัน	- ประเภทที่ 1 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่จับ ต้องไม่ได้ (Personal- Existential)	นักเรียนสามารถบอก สาระสำคัญจากเรื่องที่ฟังได้ อย่างถูกต้องเกี่ยวกับเมือง ลำปาง และสามารถตั้งคำถาม จากเรื่องที่ฟัง	เทคนิคสอน KWL Plus	2
	2. เรื่องเล่ากล่าวขาน - ท 3.1 ป.3/1 - ท 3.1 ป.3/4 - ท 3.1 ป.3/5 - ท 3.1 ป.3/6	- เรื่องเล่าเมืองแม่เหาะ - ถ่านหินลิกไนต์	- ประเภทที่ 1 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่จับ ต้องไม่ได้ (Personal- Existential) - ประเภทที่ 3 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่ง ที่มองเห็นได้ (Cultural- spatial)	นักเรียนสามารถตอบคำถาม จากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง และพูดนำเสนอ เรื่อง ถ่านหิน ในเหมืองแม่เหาะ	วิธีการสอน แบบสืบ เสาะหาความรู้ เป็นกลุ่ม	2

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้	แผนการเรียนรู้	การบูรณาการ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ประเภทของ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการ จัดการ เรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ 2 รถม้าล้อลั่น	3. สืบสานรถม้า	- ตำนานรถม้า	- ประเภทที่ 1 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่จับ ต้องไม่ได้ (Personal- Existential)	นักเรียนสามารถบอก สาระสำคัญจากเรื่องที่ฟัง และ สามารถพูดแสดงความคิดเห็น จาก เรื่อง ตำนาน รถม้า ลำปาง	วิธีการสอน แบบ ประสบการณ์ เป็นฐาน (Experiential Learning Theory)	2
	- ท 3.1 ป.3/2 - ท 3.1 ป.3/4 - ท 3.1 ป.3/6	- รถม้าลำปาง	- ประเภทที่ 3 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่ง ที่มองเห็นได้ (Cultural- spatial)			
	4. อารยธรรมคูเมือง	- เรื่องเล่าตำนานของจังหวัด ลำปาง	- ประเภทที่ 1 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่จับ ต้องไม่ได้ (Personal- Existential)	- นักเรียนสามารถพูดนำเสนอ ประกอบสื่อ เรื่อง เล่าขาน ตำนาน เมืองลำปาง	วิธีการสอนด้วย กระบวนการ GPAS 5 STEPS	2
	- ท 3.1 ป.3/5 - ท 3.1 ป.3/6	- อารยธรรมล้านนาเขลางค์ นคร	- ประเภทที่ 2 ลักษณะที่สัมพันธ์ กันของวัฒนธรรมกับสิ่งที่จับ ต้องไม่ได้ (Cultural- Existential)			

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้	แผนการเรียนรู้	การบูรณาการ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ประเภทของ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการ จัดการ เรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ 3 เครื่องปั้นดินเผา	5. เครื่องปั้นดินขาว	- ขามตราไก่	- ประเภทที่ 3 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่ง ที่มองเห็นได้ (Cultural- spatial)	นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์ และสรุปความรู้จาก เรื่อง ขามตราไก่	วิธีการสอนด้วย ศูนย์การเรียนรู้	2
	- ท 1.1 ป.3/2 - ท 1.1 ป.3/5 - ท 1.1 ป.3/8 - ท 1.1 ป.3/9	- ดินขาว				
	6. สาวงามล้านนา	- ผลิตภัณ์อื่น ๆ ของ จังหวัดลำปาง เช่น ข้าวแต๋น ผ้าทอ กระดาษสา - อาชีพของชาวลำปาง	- ประเภทที่ 3 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่ง ที่มองเห็นได้ (Cultural- spatial)	นักเรียนสามารถเขียนบรรยาย ผลิตภัณฑ์ของจังหวัดลำปาง	วิธีการสอนด้วย บทบาทสมมติ	2
	- ท 2.1 ป.3/2 - ท 2.1 ป.3/6					
หน่วยที่ 4 งานพระธาตุลือไกล	7. ไหว้สาพระธาตุ	- วัดในจังหวัดลำปาง - วัดพระธาตุลำปางหลวง	- ประเภทที่ 4 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่ มองเห็นได้ (Personal-spatial)	นักเรียนสามารถอ่านและเขียน สรุปความรู้ เรื่อง วัดในจังหวัด ลำปาง เพื่อเชิญชวนให้ นักท่องเที่ยว	วิธีการสอนด้วย สถานการณ์ จำลอง	2
	- ท 1.1 ป.3/5 - ท 1.1 ป.3/9 - ท 2.1 ป.3/2 - ท 2.1 ป.3/6					
	8. ภาพวาดแต้มสี	- วัดพระธาตุลำปางหลวง - ภาพวาดแต้มสี	- ประเภทที่ 1 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่จับ ต้องไม่ได้ (Personal- Existential)	นักเรียนสามารถเขียนแสดง ความคิดเห็น และเขียนเรื่องจาก ภาพอย่างมีจินตนาการเกี่ยวกับ ภาพวาดแต้มสี	วิธีการสอนเกม เป็นฐาน (Game-based Learning)	2
	- ท 2.1 ป.3/5 - ท 2.1 ป.3/6					

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้	แผนการเรียนรู้	การบูรณาการ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ประเภทของ อัตลักษณ์เชิงพื้นที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการ จัดการ เรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
			- ประเภทที่ 4 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่ มองเห็นได้ (Personal-spatial)			
หน่วยที่ 5 ฝึกช้างใช้สื่อโลก	9. มีช้างรู้เรื่อง	- ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย	- ประเภทที่ 3 อัตลักษณ์ที่	นักเรียนสามารถออกแบบแนว	วิธีการสอน	2
	- ท 2.1 ป.3/2	จังหวัดลำปาง	สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่ง	ทางการแก้ปัญหา เรื่อง การ	แบบปัญหาม	
	- ท 2.1 ป.3/6	- ศูนย์คชบาลช้างลำปาง	ที่มองเห็นได้ (Cultural-	ท่องเที่ยวในศูนย์อนุรักษ์ช้าง	เป็นฐาน	
	- ท 3.1 ป.3/5		spatial)	ไทย จังหวัดลำปาง	(Problem-	
	- ท 3.1 ป.3/6		- ประเภทที่ 4 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่ มองเห็นได้ (Personal-spatial)		based Learning)	
	10. เลื่องลือเขลางค์นคร	- อัตลักษณ์ของจังหวัด	- ประเภทที่ 3 อัตลักษณ์ที่	- นักเรียนสามารถออกแบบแผน	วิธีการสอน	2
	- ท 2.1 ป.3/2	ลำปาง	สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่ง	ที่การท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง	แบบโครงการ	
	- ท 2.1 ป.3/6	- ผลิตภัณฑ์สินค้าจังหวัด	ที่มองเห็นได้ (Cultural-	พร้อมนำเสนอพร้อมสื่อ	เป็นฐาน	
	- ท 3.1 ป.3/5	ลำปาง	spatial)	ประกอบ	(Project-	
	- ท 3.1 ป.3/6	- สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	- ประเภทที่ 4 อัตลักษณ์ที่ สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่ มองเห็นได้ (Personal-spatial)		based Learning)	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผลการสร้างและประเมินหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เรื่อง เมืองเขลางค์นครแห่งความสุข มีหน่วยย่อยการเรียนรู้ 5 หน่วย ตามคำขวัญประจำจังหวัดลำปาง “อ่านหนังสือ รถม้าล้อล้าน เครื่องปั้นลือนาม งามพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก” ประกอบด้วย 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่จังหวัดลำปางตามประเภทของอัตลักษณ์เชิงพื้นที่

1.2 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยผู้เชี่ยวชาญ แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (N=5)

รายการ	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้น่าสนใจ กะทัดรัด ชัดเจน และสื่อถึงอัตลักษณ์เชิงพื้นที่	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	4.60	0.55	มากที่สุด
4. ระบุสาระสำคัญและสาระการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับอัตลักษณ์เชิงพื้นที่	4.60	0.55	มากที่สุด
5. ระบุสาระสำคัญและสาระการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	5.00	0.00	มากที่สุด
6. กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์หน่วยการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
7. เลือกอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ได้สอดคล้องกับแผนจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
8. เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ได้เชื่อมโยงการ นำนักเรียนไปสู่ความเข้าใจในอัตลักษณ์เชิงพื้นที่	4.80	0.45	มากที่สุด
9. เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สามารถนำนักเรียนไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	4.40	0.55	มากที่สุด
10. กำหนดเวลาได้เหมาะสมกับกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติจริง	5.0	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.80	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.80$ และ $\sigma = 0.16$)

2. ผลการประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (n=32)

องค์ประกอบ สมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย	ระดับสมรรถนะก่อนเรียน			ระดับสมรรถนะหลังเรียน			DS	ระดับพัฒนาการ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
องค์ประกอบที่ 1								
การรับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ	2.57	0.51	สามารถ	3.38	0.47	สามารถ	56.64	สูง
องค์ประกอบที่ 2								
การรับและส่งสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็น และวัฒนธรรมที่แตกต่าง	2.54	0.39	สามารถ	3.00	0.27	สามารถ	31.50	ปานกลาง
องค์ประกอบที่ 3								
การเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงควมรับผิดชอบต่อสังคม	2.40	0.52	กำลังพัฒนา	3.22	0.37	สามารถ	51.25	สูง
รวม	2.50	0.45	กำลังพัฒนา	3.20	0.35	สามารถ	46.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 46.67 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับปานกลาง โดยแยกแต่ละองค์ประกอบ 1) การรับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 56.64 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง 2) การรับและส่งสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 31.50 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับปานกลาง และ 3) การเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงควมรับผิดชอบต่อสังคม มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 51.25 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง

3. ผลการประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (n=32)

องค์ประกอบ สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	ระดับสมรรถนะก่อนเรียน			ระดับสมรรถนะหลังเรียน			DS	ระดับพัฒนาการ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
องค์ประกอบที่ 1								
พลเมืองรู้เคารพสิทธิเคารพ สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	2.19	0.33	กำลังพัฒนา	3.27	0.26	สามารถ	59.67	สูง
องค์ประกอบที่ 2								
พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่	2.36	0.18	กำลังพัฒนา	3.32	0.11	สามารถ	58.54	สูง
องค์ประกอบที่ 3								
พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ	2.29	0.11	กำลังพัฒนา	3.38	0.13	สามารถ	63.74	สูง
องค์ประกอบที่ 4								
พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง	2.15	0.37	กำลังพัฒนา	3.22	0.38	สามารถ	57.83	สูง
รวม	2.25	0.19	กำลังพัฒนา	3.30	0.17	สามารถ	60.00	สูง

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 60.00 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง โดยแยกแต่ละองค์ประกอบ 1) พลเมืองรู้เคารพสิทธิเคารพ สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 59.67 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง 2) พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 58.54 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง 3) พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 63.74 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง และ 4) พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 60.00 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายแยกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ 20 ชั่วโมง ซึ่งได้ทำการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.89$ คะแนน และ $\sigma = 0.12$) เนื่องจากว่าผู้ศึกษาได้ศึกษาอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ของจังหวัดลำปาง จำแนกผ่านประเภทของอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ในบริบทของจังหวัดลำปาง โดยคำนึงเอกลักษณ์ และการนำสิ่งที่มีอยู่ของจังหวัดลำปางมาเพิ่มมูลค่าทางการศึกษา ผ่านการหล่อหลอมประสบการณ์ชีวิต วิถีชีวิต วัฒนธรรมทางสังคม เรื่องเล่า ความเชื่อ การดำรงชีวิต ทรัพยากรและสินค้า สถานที่สำคัญ และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ผ่านคำขวัญประจำจังหวัด “ถ่านหินลือชา รถม้าลือลั่น เครื่องปั้นลือนาม งานพระธาตุลือไกล ฝึกช้างใช้ลือโลก” เป็นจุดเด่นของจังหวัดลำปาง ผ่านการมองในเรื่องปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ที่สามารถนำเสนอข้อมูล ผ่านทางคำขวัญประจำจังหวัด เพื่อใช้เป็นจุดขายของจังหวัดลำปาง ดึงดูดผู้คนเข้ามาท่องเที่ยว สร้างความรับรู้ ความเข้าใจ และเรียนรู้ วัฒนธรรมที่แตกต่างจากที่ตนเองเคยได้เผชิญ (จิตรภณ สุนทร, 2561) มาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทย ให้มีรับรู้ รับฟัง ตีความ และสื่อสารด้วยภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งให้มีความสามารถปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดี สอดคล้องกับสมเกียรติ อินทสิงห์ และศักดิ์ดา สวาทยานนท์ (2564) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการไว้ว่า คือ การผสมผสานหรือเชื่อมโยงสาระหรือประเด็นต่าง ๆ ให้เป็นเนื้อเดียวกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อันจะเป็นประโยชน์หรือเกิดคุณค่ามากขึ้นในการดำเนินการ ความต้องการ เช่นเดียวกับ สิริระ สมนาม (2563) ได้กล่าวถึงการนำอัตลักษณ์เชิงพื้นที่มาบูรณาการในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการออกแบบเรียนเสริมทักษะภาษาไทยว่าการนำอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่สามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้ดี เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคย ส่งเสริมสร้างความรัก และหวงแหนสมบัติของชุมชนให้อยู่สืบต่อไป และดังที่ สุกานดา ถิ่นฐาน และอนุชา แผงเกสร (2566) กล่าวว่ารูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจ เห็นคุณค่า มีจิตสำนึก และเจตคติที่ดี เห็นความสำคัญ และร่วมกันอนุรักษ์ถิ่นฐาน ภาษา ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมสืบต่อไป อีกทั้งได้ทำการวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย และเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียน จากนั้นจึงออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบแผนการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างหลากหลายวิธี ได้แก่ เทคนิค KWL วิธีการสอนโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เทคนิคคู่คิด Think Pair share วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม วิธีการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ วิธีการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) และวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) พร้อมออกแบบสื่อการเรียนรู้ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และใช้เทคโนโลยีมาประกอบ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่ ดัง CBE Thailand (2564) ได้กำหนดระดับสมรรถนะการสื่อสาร และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ตามระดับความสามารถ ว่าควรเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ได้ลงมือปฏิบัติตามระดับความสามารถของระดับชั้น โดยถูกแบ่งออกเป็นระดับเริ่มต้น ระดับกำลังพัฒนา ระดับสามารถ และระดับเหนือความคาดหวังได้อย่างชัดเจน ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) กล่าวว่าหน่วยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีลักษณะเป็นการบูรณาการเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมไม่แยกส่วน ซึ่งหน่วยการเรียนรู้จะสอนบูรณาการในแต่ละประเด็นอย่างผสมผสานกัน มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง สังเคราะห์ลักษณะร่วม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บนพื้นฐานของความเข้าใจมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และนำไปสู่การประยุกต์ใช้จนตกตะกอนเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2563) ที่กล่าวว่า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ควรเริ่มจาก

การศึกษาคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาสำคัญ ต้องคำนึงถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชื่อหน่วยการเรียนรู้ จำนวน ชั่วโมงแต่ละหน่วยสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่วางไว้ นำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ย่อย ๆ ซึ่งผู้ศึกษาได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข 5 หน่วยการเรียนรู้ย่อยบูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ผ่านคำขวัญประจำจังหวัด ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ตามประเภท ประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Personal-Existential) ได้แก่ ตำนานในจังหวัดลำปาง และภาพวาดผาแต้มสีในจังหวัดลำปาง 2) อัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Cultural-Existential) ได้แก่ ประเพณีสำคัญของจังหวัดลำปาง 3) อัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมกับสิ่งที่มองเห็นได้ (Cultural-spatial) ได้แก่ สินค้าประจำจังหวัดลำปาง และศาสนสถานสำคัญในจังหวัดลำปาง และ 4) อัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กันของบุคคลกับสิ่งที่มองเห็นได้ (Personal-spatial) ความผูกพัน ความรัก และความหวงแหนต่อจังหวัดลำปาง แบ่งออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ย่อย ตามคำขวัญจังหวัดลำปาง 1) ถ่านหินลือชา 2) รถม้าลือลั่น 3) เครื่องปั้นลือนาม 4) งามพระธาตุลือไกล และ 5) ผักช้างใช้ลือโลก ซึ่งผู้ศึกษานำมาออกแบบใน 10 แผนการเรียนรู้ 20 ชั่วโมง ตามระดับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยเป็นผู้สร้างสถานการณ์ คอยชี้แนะ และให้คำแนะนำตลอดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการเรียนรู้ที่แตกต่าง กันใหม่ในแต่ละแผนการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ถูกพัฒนา และเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร ภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งจากการเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่ที่ผู้เรียนได้สร้างขึ้น มา เป็นมีครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำชี้แนะ

2. ผลการประเมินสมรรถนะการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข สูงขึ้นกว่าก่อนใช้หน่วยการเรียนรู้ อยู่ในระดับสามารถ (คะแนนเฉลี่ย = 3.20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.35) หากพิจารณาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 46.67 อยู่ในระดับ พัฒนาการระดับปานกลาง โดยแต่ละองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบมีคะแนนดังนี้ ด้านที่ 1 การรับสารอย่างมีสติและ ถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ คะแนนเฉลี่ย 3.27 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 56.64 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง ด้านที่ 2 การรับและส่งสารบนความเข้าใจ ความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่ แตกต่าง คะแนนเฉลี่ย 3.00 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 31.50 อยู่ในระดับพัฒนาการ ระดับปานกลาง และด้านที่ 3 การเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมคะแนนเฉลี่ย 3.22 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 51.25 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง ซึ่งแต่ละ องค์ประกอบได้มีค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินที่สูงขึ้นก่อนการใช้หน่วยการเรียนรู้ และมีระดับพัฒนาการโดยเฉลี่ยในระดับปาน กลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ศึกษาได้ออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่ง ความสุข ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่ผู้ศึกษาได้ออกแบบให้ผู้เรียนเผชิญกับ สถานการณ์ใกล้ตัว ประสบการณ์ที่มีความจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการรับและส่งสารอย่างตั้งใจ โดยใช้ประสาทสัมผัส โดยตรง ในการบอกข้อมูล ความรู้สึกที่มีรายละเอียด ตามระดับความยากง่ายของเนื้อหา เช่นเรื่องใกล้ตัวที่เผชิญใน ชีวิตประจำวัน จนถึงเนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยการรับสารได้ออกแบบเริ่มจากการฟังและการอ่านเรื่องราวที่ไม่ มีความซับซ้อน เพิ่มระดับความยากให้กับเรื่องราว เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตามระดับ ได้ใช้ความสามารถในการ เข้าใจสารที่สื่ออย่างง่าย ๆ และสามารถเข้าใจถึงความรู้สึกที่เกิดจากการรับสาร ด้านการส่งสารผ่านการใช้สารที่มีความ แตกต่างกันจากระดับพื้นฐานไปยังระดับที่มีความซับซ้อนมากขึ้นผ่านการพูด และการเขียนผ่านสื่อที่หลากหลาย และสามารถ เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมให้กลวิธีการสื่อสารภาษาไทย รวมถึงผู้เรียนสามารถตระหนักถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมใน การสื่อสาร เป็นไปในทิศทางเดียวกับ สุทธิธรรม อินทะนกนก (2559) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร คือ ความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียนเกิดจากความเข้าใจและความรู้ ทั้งด้านเนื้อหา ด้านทักษะ ให้สามารถถ่ายทอดอย่างมี ประสิทธิภาพตามหลักการ โดยไม่ละทิ้งเอกลักษณ์เฉพาะตน อีกทั้ง Cambridge University Press (2019) ระบุว่า การ สื่อสารเป็นทักษะอาชีพและชีวิตที่จำเป็นซึ่งทำให้เราสามารถแบ่งปันข้อมูลและแนวคิด รวมถึงแสดงความรู้สึกและข้อโต้แย้ง

ผ่านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ดังนั้นสมรรถนะการสื่อสาร (Communication Competency) จึงจำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันในการสื่อสารทั้งวัจนภาษา และอวัจนภาษา ผ่านในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

3. ผลการประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข สูงขึ้นกว่าก่อนใช้หน่วยการเรียนรู้ อยู่ในระดับเหนือความคาดหวัง (คะแนนเฉลี่ย = 3.30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.17) โดยแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบมีคะแนนดังนี้ ด้านที่ 1 พลเมืองรู้เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น คะแนนเฉลี่ย 3.27 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.26 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 59.67 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง ด้านที่ 2 พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ คะแนนเฉลี่ย 3.32 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.11 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 58.54 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง ด้านที่ 3 พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ คะแนนเฉลี่ย 3.38 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 63.74 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูงและด้านที่ 4 พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง คะแนนเฉลี่ย 3.22 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ 57.83 อยู่ในระดับพัฒนาการระดับสูง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบได้มีค่าเฉลี่ยคะแนนที่สูงขึ้นก่อนการใช้หน่วยการเรียนรู้ และมีระดับพัฒนาการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจาก หน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ เรื่อง เมืองเขลางค์ นครแห่งความสุข ได้ถูกออกแบบให้ผู้เรียนได้ฝึกการแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทที่ได้รับผ่านการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม โดยการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนผ่านการสืบเสาะ ค้นหา แสดงความคิดเห็น ออกแบบ และแก้ปัญหาช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดี สามารถแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับในกิจกรรมกลุ่ม หรือในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลายทางความคิดเห็นที่เพื่อนในชั้นเรียนได้แสดงสิทธิของตนเองเช่นเดียวกัน อีกทั้งผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผ่านกิจกรรมที่ผู้ศึกษาได้ออกแบบให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบ ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เพื่อหาทางออกของปัญหาที่ได้เผชิญ และเคารพความคิดเห็นของเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถเข้าใจ และปฏิบัติตามแนวคิดของวิถีวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่นที่เอกลักษณ์ ผ่านอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม อีกทั้งสามารถแสดงเคารพต่อสถาบันหลักของชาติ และเท่าทันต่อเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงรอบข้างตน สอดคล้องกับ British Council (2018) ความเป็นพลเมือง คือการได้รับสถานะ สิทธิต่าง ๆ และมีหน้าที่ในการปฏิบัติที่ชัดเจน เช่น พลเมืองอาจมีสิทธิมีหนังสือเดินทางที่ออกโดยรัฐ เป็นต้น การเป็นพลเมือง Active Citizen เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมเพิ่มเติมตามความสมัครใจในกิจกรรมที่ส่งผลต่อส่วนรวม สาธารณะ ท้องถิ่นหรือชุมชนของตน และเช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2564) กล่าวว่า การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอที่ได้จากการศึกษา

1. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ในบริบทจังหวัดลำปางสำหรับการนำมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ควรมีความหลากหลายในเชิงรูปธรรมที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น สินค้า สถานที่สำคัญ อาชีพ เป็นต้น และในเชิงนามธรรมเพื่อเพิ่มความยากในการเรียนรู้ เช่น ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ถึงถึงความสำคัญของชุมชน เกิดความรัก และความหวงแหนต่อถิ่นฐานของตน

2. วิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย ทั้งวิธีสอน เทคนิคการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และสามารถสร้างองค์ความรู้ตนเอง ผ่านกระบวนการคิด การทดลอง การแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในเนื้อหา

3. ควรมีการทำข้อตกลงร่วมกันกับผู้เรียนก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมมีความแตกต่าง เพื่อสร้างความเข้าใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาตามระดับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรม เช่น การเรียนรู้ผ่านวิธีการสอนประสบการณ์เป็นฐาน วิธีการสอนการสืบเสาะเป็นกลุ่ม วิธีการสอนโดยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ วิธีการสอนทัศนศึกษา วิธีการสอนแบบปัญหาคือพื้นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถการสื่อสารภาษาไทย และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเกิดสมรรถนะที่สำคัญอย่าง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2561)*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิตรภณ สุนทร (2561). มุมมองทางภูมิศาสตร์ ผ่านคำขวัญประจำจังหวัด. *วารสารศิลปากร*, 11(1), 213 – 225.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยาสนาสน.

วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562). *การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Integration)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมเกียรติ อินทสิงห์ และศักดิ์ สวาทยานนท์. (2564). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรโดยน้อมนำตาม *ศาสตร์พระราชา* ร่วมกับการใช้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนระดับ *การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *โครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2564 (หลักสูตรฐานสมรรถนะ)*. เอกสารอัดสำเนา.

สิระ สมนาม. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการออกแบบแบบเรียนเสริมทักษะภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเชิงประสบการณ์ร่วมกับแนวคิดอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ และแม่แบบว่าด้วยการแสวงหา เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนบนพื้นที่สูงภาคเหนือ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 48(1), 311 – 331.

สุกานดา ถิ่นฐาน และอนุชา แพ่งเกสร. (2566). การส่งต่ออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านคุณค่าด้านประสบการณ์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่สงคราม. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 246 – 257.

สุทธิวรรณ อินทะกนก. (2559). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์*. อุตรธานี: สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

British Council. (2018). *Active Citizens*. [Online].

Cambridge university Press. (2019). *Communication Competency*. [Online].

Kalandides, A. (2011). *The problem with spatial identity: Revisiting the 'sense of place'*. *Journal of Place Management and Development*, 4(1), 28-39.